

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

## Muutosehdotus HE 45/2018 vp lakiehdotuksiin

Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa muutoksia HE 45/2018 vp sisältyviin lakiehdotuksiin. Muutoksilla poistettaisiin esityksestä maakuntauudistukseen liittyvät muutokset. Näin tärkeät ja maakuntauudistuksesta riippumattomat muutokset koskien maanteiden luokittelua ja runkoverkkoa, tienpidon yleisiä vaatimuksia, palvelutasoa, kunnossapitoa sekä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat säännökset sekä eräät muut maakuntauudistuksesta riippumattomat sisällölliset ja lakia sujuvoittavat muutokset sekä lain nimikkeen muutos voisivat tulla voimaan mahdollisimman pian. Samoin ratalain rautateiden luokittelua ja radanpidon yleisiä vaatimuksia koskevat säännökset sekä eräät muut maakuntauudistuksesta riippumattomat muutokset olisi tärkeää saada mahdollisimman pian voimaan. Muutoksella selkeytettäisiin lainsäädäntökokonaisuutta erottamalla sisällölliset muutokset hallinnollisista muutoksista. Kaikki maakuntauudistukseen liittyvät muutokset tuotaisiin eduskunnan käsiteltäväksi uudella hallituksen esityksellä syksyllä 2018.

Laista maantielain muuttamisesta (lakiehdotus 1) poistettaisiin tienpidon järjestämiseen maakuntauudistuksessa liittyvät muutokset ja kokonaisuudet. Luku 1 b poistettaisiin kokonaan. Myös maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskeva sääntely poistettaisiin. Laissa vain viitattaisiin alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta yleisesti nykyiseen alueiden kehittämisestä ja rakennerrahasto toiminnan hallinnoinnista annettuun lakiin. Lakiehdotuksesta maantielain muuttamisesta, ei poistettaisi pykälää (jätettäisi nykymuotoonsa täysin muuttumattomina), sillä mm. tienpitoviranomainen -termistä luopumisen johdosta laissa käytettäisiin voimassa olevasta tilanteesta poiketen termiä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hallitukseen esityksessä säännöksiin on sisältynyt myös useita sujuvoittavia muutoksia, jotka olisi hyvä toteuttaa tässä yhteydessä.

Laista ratalain muuttamisesta (lakiehdotus 13) poistettaisiin niin ikään kaikki maakuntauudistukseen liittyvät muutokset, mutta säilytettäisiin radanpidon yleisiin vaatimuksiin ja rautateiden runkoverkkoon liittyvät muutokset. Lisäksi säilytettäisiin eräitä maantielain muutoksiin (lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä) liittyviä muutoksia.

Lakiehdotukset 2-12 ja 14- 21 ehdotetaan hylättäväksi tässä vaiheessa kokonaan. Kaikki maakuntauudistukseen liittyvät muutokset ja tarpeelliset viittausmuutokset tuotaisiin eduskunnan käsiteltäväksi uudella hallituksen esityksellä syksyllä 2018. Ehdotukseen laista maantielain muuttamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien voimaanpanosta sisältynyt eräiden tehtäväkokonaisuuksien siirtäminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista liikenteen ohjausyhtiöön (HE 34/2018 vp) toteutettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön virastouudistusta koskevien muutosten yhteydessä, mihin liittyen valiokunnalle toimitetaan erillinen muistio.

Lakiehdotuksiin ehdotettavat muutokset eritellään tarkemmin alla. Liitteenä ovat lakiehdotukset maantielain ja ratalain muuttamisesta, joihin ehdotettavat muutokset on merkitty punaisella fontilla ja ylivivauksella sekä lisäksi keltaisella korostusvärillä.

## Vaikutukset

Ehdotettavilla muutoksilla irrotettaisiin maanteitä ja ratoja koskevaan lainsäädäntöön tehtävät sisällölliset muutokset omaksi kokonaisuudekseen erilleen maakuntauudistukseen liittyvästä hallinnon uudelleen järjestämisestä. Muutokset mahdollistavat näiden erityisesti maanteiden palvelutasoa ja laatutasoa, tienpidon valvontaa sekä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevien säädösmuutosten voimaan tuleminen selkeänä omana kokonaisuutena ilman monimutkaista siirtymäsääntelyä. Muutosten olisi tärkeää tulla voimaan ripeästi nykyisten organisaatioiden jatkaessa toimintaansa.

Säilytettävien ehdotusten osalta viitataan hallituksen esityksen vaikutusten arviointiin ja erityisesti taloudellisia vaikutuksia, ympäristövaikutuksia ja muita yhteiskunnallisia vaikutuksia koskeviin osioihin. Tiivistetysti tuodaan muutosten vaikutuksista esiin seuraavaa:

- Esitykseen sisältyvällä yhtenäisellä palvelutasomäärittelyllä sekä laatutasovaatimuksilla edistettäisiin kansalaisten ja elinkeinoelämän mahdollisimman yhdenvertaista kohtelua maan eri osissa. Maantieverkon kunnolla on laajat yhteiskunnalliset vaikutukset. Vaikutukset kohdistuvat sekä asiakkaille että väylänpitäjälle eli valtiolle.
- Kunnossapidon tasosta säättäminen edistäisi kansalaisten ja elinkeinoelämän yritysten yhdenvertaista kohtelua maan eri osissa, kun merkitykseltään ja liikennemääriltään saman tasoilla teillä tulisi tarjota yhtenäistä kunnossapidon tasoa. Kunnossapidosta säättäminen tuottaisi myös ennustettavaa tietoa siitä, millaista laatutasoa kullakin väylällä olisi tarjottava. Odotusarvo on, että vaikutukset väylien kuntoon olisivat positiiviset.
- Säädetävät tasovaatimukset maanteiden palvelutasolle ja kunnossapidon tasolle on jatkossa huomioitava valtion tienpidon rahoitusta koskevassa. On arvioitu, että esityksessä kuvattu palvelutaso edellyttäisi lisärahoitusta.
- Aluekehitysvaikutusten ja alueiden kehittämisen kannalta tieliikennejärjestelmä on keskeisessä asemassa. Liikennejärjestelmäsuunnittelulla ja tieverkon pitkäjänteisellä kehittämisellä luodaan edellytykset asumiselle ja elinkeinotoiminnalle maan eri osissa sekä vaikutetaan kestävän ja tasapainoisen aluerakenteen syntymiseen.
- Elinkeinoelämän investointien näkökulmasta esitykseen sisältyvä pitkäjänteinen suunnittelu edistää ja osaltaan mahdollistaa elinkeinoelämän investointien ja toiminnan suunnittelemista nykyistä pidemmän aikavälin suunnitelmiin ja tietoihin perustuen.
- Esityksessä ehdotettu maanteiden yksityistieliittyvien rumpujen kunnossapidon siirto maantien kunnossapitäjälle aiheuttaa lisäkustannuksia valtiolle, mutta hyöty on pidemmällä aikavälillä huomattava, kun korjausvelan kasvua saadaan hidastettua ja maanteiden elinkaarikehitystä parannettua ehkäisemällä puutteellisesta kuivatuksesta johtuvat vauriot maanteissä. Muutos olisi toteutettavissa kustannustehokkaasti alueurakoiden kilpailuttamisen myötä.

## Muutokset lakiehdotuksiin

Lakiin maantielain muuttamisesta tehtäisiin seuraavat muutokset:

- 2 §: Poistetaan 1 momentista maininta maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta ja 2 momentista maakuntauudistukseen liittyvät tienpidon järjestämistä koskevat maininnat.
- 3 §: Poistetaan 6 ja 7 kohdat, jotka liittyvät maakuntauudistukseen
- 6 §: Korvataan 2 ja 3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Tehtävien siirtyminen tienpitäjälle liittyy maakuntauudistukseen.
- 8 §: Korvataan 1 ja 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Tehtävien siirtyminen tienpitäjälle liittyy maakuntauudistukseen.
- 11 § Korvataan 2 momentissa maakunnat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, ja poistetaan muut maakuntauudistukseen liittyvät kirjaukset 1 ja 2 momentista.

- 15 c §: Korvataan hallituksen esityksen mukainen säännös viittaussäännöksellä alueiden kehittämistä ja rakennerrahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 17 §:n 1 momentin 6 kohtaan, jossa säädetään maakunnan liiton tehtävästä koskien maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelua.
- 15 d §: Poistetaan 1 ja 3 momentista maininnat maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja poistetaan 2 momentti niin, että 3 ja 4 momentit siirtyvät 2 ja 3 momenteiksi.
- 15 e §: Poistetaan asetuksen antovaltuudesta maininta maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta.
- 1 b luku: Poistetaan koko luku. Siirretään kuitenkin 15 o § ja 15 p § 7 lukuun erinäiset säännökset niin, että niistä tulisi 100 b ja 101 a §:t. Korvataan mainituissa pykälissä maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. HE:n mukainen 100 b § siirtyisi 100 c §:ksi.
- 15 q §: Muutetaan numerointia 15 f §:ksi johtuen 1 b luvun poistamisesta. Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 2-4 momentissa ja muutetaan 4 momentissa maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.
- 15 r §: Muutetaan numerointia 15 g §:ksi johtuen 1 b luvun poistamisesta. Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 momentissa.
- 15 s §: Muutetaan numerointia 15 h §:ksi johtuen 1 b luvun poistamisesta. Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 2-4 momentissa.
- 16 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 ja 2 momentissa. Poistetaan 2 momentista viittaus maakuntalakiin ja maakunnan ilmoitusten julkaisemiseen.
- 17 §: Korvataan 3 momentissa maakunta maakunnan liitolla ja poistetaan turhaksi jäävä sana tarvittaessa.
- 19 §: Muutetaan 2 momentissa maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.
- 22 §: Muutetaan 4 momentissa maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.
- 24 §: Muutetaan 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.
- 27 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1-4 momentissa. Palautetaan 2 momenttiin nykytilaa vastaava kuulusmenettely (kunnalliset ilmoitukset). Poistetaan 4 momentissa lausunnonantajatahona Valtion lupa- ja valvontavirasto.
- 27 a §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 27 b §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 momentissa. Muutetaan viittaukset 2 ja 3 momentissa 15 q ja 15 r §:ään viittauksiksi 15 g ja 15 h §:ään. Tämä muutos merkitsee myös sen korjaamista, että viitataan oikeisiin pykäliin, eikä johdu vain numeroinnin muutoksesta.
- 30 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 2 momentissa.
- 31 §: Poistetaan tarpeettomina 1 ja 3 momentista maininnat maakunnan hakemuksesta.
- 32 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 2 momentissa.
- 34 §: Korvataan tienpitäjä 1 momentissa ja maakunta 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Poistetaan tarpeettomana 1 momentista maininta maakunnan esityksestä.
- 35 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 ja 2 momentissa.
- 36 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 momentissa.
- 37 §: Korvataan 1-4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Korjataan viittaus runkoteihin viittaukseksi runkoverkkoon kuuluviin maanteihin 4 momentissa.
- 38 §: Korvataan 1,2 ja 4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 40 §: Korvataan 2 ja 3 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 42 §: Korvataan 1-4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 42 a §: Korvataan 1 ja 3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Korjataan 1 momentissa lisäksi kirjoitusvirhe (tehdä -> tehdään).
- 42 b §: Korvataan 1-3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 43 §: korvataan 1 ja 2 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 44 §: Korvataan 2 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

- 45 §: Korvataan 2 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 47 §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 48 §: Korvataan 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 49 §: Korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 51 §: Korvataan 1 ja 2 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 52 §: Korvataan 2-4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja poistetaan maakunnat tahoista, joilta voidaan pyytää lausuntoa.
- 52 b §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 54 §: Korvataan tienpitäjä ja kirjaus maakunta tienpitäjän suostumuksella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 56 §: Korvataan 1, 3 ja 4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 56 a §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 57 §: Korvataan 1 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 62 §: Korvataan 1 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 69 §: Korvataan 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 74 §: Korvataan 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 75 §: Korvataan 1 ja 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Korjataan lisäksi 3 momentissa kirjoitus virhe (ti -> tie).
- 79 §: Korvataan 1 ja 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Palautetaan lisäksi voimassa olevan lain mukainen 4 momentti ehdotukseen.
- 80 §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 83 §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 85 §: Korvataan tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 88 §: Korvataan 1 momentissa tienpitäjä ja maakunta ja 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 90 §: Korvataan 3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 91 §: Korvataan 2 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 93 §: Korvataan 3 ja 4 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 95 §: Korvataan 1 ja 3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 95 a §: Korvataan 1 momentissa tienpitäjä ja 2 momentissa maakunta tai tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 99 §: Korvataan maakunta ja Valtion lupa- ja valvontavirasto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla.
- 99 b §: Korvataan 1 momentissa Liikennevirasto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 100 §: Korvataan 1 momentissa tienpitoalueen maakunnat ja 2 momentissa maakunnat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 100 b §: Siirretään omavalvontasäännös (aiemmin 15 o §) tähän ja korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 ja 3 momentissa.
- 100 c §: Siirretään tienpidon viranomaisvalvontaa koskeva säännös 100 c §:ksi (aiemmin 100 b).
- 101 §: Korvataan 1-3 momentissa tienpitäjä ja maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 101 a §: Siirretään tietojensaantioikeutta koskeva säännös 101 a §:ksi (aiemmin 15 p §) ja korvataan maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella 1 ja 2 momentissa.
- 102 §: Korvataan tienpitäjä ja maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- 103 §: Palautetaan voimassa olevan lain mukainen tiedoksiantomenettely (kunnalliset ilmoitukset) ja kirjataan toimijaksi maakunnan sijaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- 104 §: Korvataan 1 momentissa maakunta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja 2 momentissa maakunta ja Valtion lupa- ja valvontavirasto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla.
- 105 §: Korvataan 5 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja 6 momentissa maakunta ja Valtion lupa- ja valvontavirasto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla.
- 107 §: Korvataan 3 momentissa tienpitäjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.

- 108 §: Palautetaan voimassa olevan lain mukainen menettely (kunnalliset ilmoitukset) ja kirjaan toimijaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- 108 §: Korvataan 2 momentissa maakunnat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella.
- Muutetaan voimaantulosäännöstä niin, ettei lain voimaantulosta säädettäisi erillisellä lailla. Poistetaan maakuntauudistukseen liittyvät siirtymäsäännökset. Tehdä tarpeelliset muutokset pykäläviittauksiin eräiden säännösten numeroinnin muutoksista johtuen.

Lakiin ratalain muuttamisesta tehtäisiin seuraavat muutokset:

- 8 §: Korvataan maakunnat 2 momentissa nykytilaa vastaavasti maakunnan liitoilla ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja muutetaan maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.
- 12 §: Muutetaan maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi
- 15 §: Korjataan pykälän otsikko (LVM:n vastineessa mainittu tekninen virhe) ja muutetaan 4 momentissa maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma alueelliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi
- 22 §: Palautetaan 2 momenttiin nykytilaa vastaava kuulutusmenettely (kunnalliset ilmoitukset) ja palautetaan 4 momenttiin lausunnonantajatahoiksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja maakunnan liitot Valtion lupa- ja valvontaviraston sijaan.
- 25 a ja 43 a §:t: Ei kumota pykälää, mutta muutetaan muotoiluja niin, että ELY-keskuksen toimivalta ei sulje pois Liikenneviraston toimivaltaa pykälissä tarkoitetuissa asioissa.
- Poistetaan esityksestä 9, 10, 28, 69, 79, 91, 92 ja 95 §:n muutokset ja 89 a §:n kumoaminen.
- Muutetaan voimaantulosäännöstä niin, ettei lain voimaantulosta säädettäisi erillisellä lailla. Poistetaan maakuntauudistukseen liittyvät siirtymäsäännökset.

Liitteet

Muutokset lakiehdotuksiin

1.

## Laki

### maantielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
kumotaan maantielain (503/2005) 9 §,  
muutetaan lain nimike, 1–4, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 19, 22, 24, 27, 30–32, 32 a, 33–40, 42, 42 a, 42 b, 43–45, 47–49, 51, 52, 52 b, 53 a, 54, 56, 56 a, 57, 62, 69, 74, 75, 79–81, 83, 85, 88, 90, 91, 93, 95, 95 a, 99, 99 a, 101–105, 107 ja 108 §,  
sellaisina kuin niistä ovat 4, 6, 27 ja 104 osaksi laissa 1242/2009, 10, 11, 17, 24, 31, 32, 32 a, 34, 36–38, 40, 42, 42 a, 42 b, 44, 52, 52 b, 53 a, 56, 56 a, 74, 80, 83, 90, 91, 95, 95 a, 99 a, 101, 103, 105, 107 ja 108 § laissa 566/2016, 22 ja 45 § osaksi laissa 566/2016, 41 ja 99 § laissa 1242/2009 ja 79 § laissa 1628/2015, sekä  
lisätään lakiin uusi 13 a §, 1 a ~~ja 1 b~~ luku, ~~15 f – 15 h 15 e–15 s~~, 27 a, 27 b, 99 b § ja siitä lailla 566/2016 kumotun 100 §:n tilalle uusi 100 § sekä uusi 100 a, 100 b, ~~100 c, 101 a~~, 108 a ja 109 a § seuraavasti:

### Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

#### 1 §

##### *Lain tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on järjestää liikennejärjestelmäsuunnittelu siten, että siinä sovitaan yhteen valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet ja luodaan edellytykset toimivalle liikennejärjestelmälle ja sen kehittämiseksi.

Lain tarkoituksena on myös ylläpitää ja kehittää liikkumis- ja kuljetustarpeiden vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehitystä edistäviä maantieyhteyksiä osana liikennejärjestelmää, sekä varmistaa maantieverkon valtakunnallinen yhtenäisyys ja palvelutaso. Lain tarkoituksena on lisäksi turvata osallistumismahdollisuudet valtion omistamien maanteiden suunnitteluun toteuttamalla ja edistämällä hyvää hallintoa ja oikeusturvaa maanteitä koskevissa asioissa.

#### 2 §

##### *Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kuljutavat kattavasta valtakunnallisesta ~~ja maakunnallisesta~~ liikennejärjestelmäsuunnittelusta.

Tässä laissa säädetään myös maanteistä ja niiden palvelutasosta, tienpidosta ~~ja sen järjestämiseen liittyvästä tehtävien järjestämisestä ja siihen liittyvistä sopimuksista, ohjauksesta ja muista järjestelyistä~~ sekä valtiolle, ~~maakunnille~~ ja muille viranomaisille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta.

#### 3 §

##### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *liikennejärjestelmällä* kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *tienpidolla* maantien suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa;

3) *rakentamisella* uuden tien tekemistä ja tien parantamista;

4) *kunnossapidolla* tien hoitoa ja korjausta;

5) *tienpitäjällä* Liikennevirastoa.;

6) *tiennpitoalueella* maakuntien välisellä yhteistyösopimuksella muodostettavaa aluetta, jolla hoidetaan alueen maakuntien vastuulla olevat tienpidon tehtävät yhteistyösopimuksen mukaisesti;

7) *tienpidon sopimuksella* tienpitäjän ja maakuntien välillä tienpidon järjestämiseksi laadittavaa sopimusta.

## 4 §

### *Maantiet*

Maantie on valtion omistama tai tieoikeudella hallinnoima tie, joka on luovutettu yleiseen liikenteeseen ja on Liikenneviraston hallinnassa. Liikenteellisen merkityksensä mukaan maantiet ovat valtateitä, kantateitä, seututeitä tai yhdysteitä.

Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakuntien liikennettä. Seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin. Muut maantiet ovat yhdysteitä. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin.

Valtakunnallisesti merkittävään runkoverkkoon kuuluvat maantiet yhdistävät valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat kesukset ja solmukohtat ja palvelevat erityisesti pitkänmatkaista liikennettä. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, miltä osin maantiet kuuluvat runkoverkkoon.

Maantie voi olla moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie. Moottori- ja moottoriliikenneteiden teknisistä ominaisuuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maantie voi olla myös tarkoitettu käytettäväksi vain talvella (*erityinen talvitie*).

## 6 §

### *Maantielautat*

Maantiehen kuuluu myös lautta väyliseen ja laituri. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (*lossi*) taikka vapaasti ohjailtava lautta (*lautta-alus*). Lautta-aluksen sovelletaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetussa lain (1686/2009) 2 §:ssä tarkoitettusta ro-ro-matkustaja-alukselta säädetään ja määrätään

Lautoista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään ja määrätään. Lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on 18 vuotta täyttänyt ja tehtävään kykenevä. Lisäksi lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on perehtynyt lossin

koneistoon, rakenteeseen ja käyttöön sekä kansainvälisistä säännöistä yhteentörmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 30/1977) ja yhteentörmäämisen ehkäisemisestä sisäisillä kulkuvesillä annetussa asetuksessa (Sisävesisäännöt 1978) (252/1978) annettuihin sääntöihin ja tuntee 4 momentin nojalla annettujen säännösten sisällön. Lossin kuljettajalla on oltava riittävä terveys lossin kuljettamiseksi. Hänellä on myös oltava riittävä kielitaito, jotta hän voi antaa hätätilanneohjeet matkustajille. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lossien katsastuksesta ja varusteista ja **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** lossin miehityksestä.

Lautat liikennöivät pääsääntöisesti ilman aikataulua. Liikenteellisistä syistä **taikka maakunnan, kunnan, muun viranomaisen tai muun toimijan hakemuksesta voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** päättää, että lauttaa liikennöidään aikataulun mukaan. Päätöksen tulee samalla sisältää aikataulun määräämisen perusteet. Ennen asian ratkaisemista on **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** varattava niille, joita lauttaliikenne välittömästi koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä asiassa sekä hankittava asianomaisen kunnan ja tarvittaessa muunkin viranomaisen lausunto. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Tienpitäjän** tulee kuuluttaa päätöksestä, ja aikataulu on asetettava nähtäville lauttapaikan välittömään läheisyyteen.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lauttojen valvonnasta, kuljajärjestyksestä lautalle, etuoikeutetuista kuljetuksista ja muusta tieliikenteestä, lossin kuljettamisesta ohjausköydestä irrotettuna, lauttaväylän ja yleisen kulkuväylän risteämisen aiheuttamista toimenpiteistä, lossin kuljettajalta vaadittavasta lääkärintodistuksesta ja lauttalaiturin varusteista.

## 8 §

### *Maantiehen kuuluvat palvelualueet*

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille pysäköintialueille saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjakelua, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään, vaaditaan laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** suostumus.

Maantiehen kuuluvilla palvelualueilla tulevien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseksi on **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** tehtävä tarvittaessa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, tiedon tuottamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti tulevasta korvauksesta. Sopimuksen tekemiseksi on **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** pyydyttävä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä. Sopimus on tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä alueen käyttötarkoituksen edellyttämän palvelutason huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** suostumusta.

## 10 §

### *Tienpitäjä ja tienpidon kustannukset*

Liikennevirasto on maantieverkon tienpitäjä ja se käyttää tienpitoa varten saatuja oikeuksia. Valtio vastaa tienpidon kustannuksista.

Erityisestä syystä, kuten jos tienpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampi-luokkaisena kuin yleisen liikenteen tai tien ympäristöön sovittamisen tarve edellyttää taikka jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä, tienpitäjän lisäksi muutkin tahot voivat sopimuksen mukaisesti osallistua tienpidon kustannuksiin tai ottaa huolehtiakseen jostakin tienpitoon liittyvästä toimenpiteestä.



Liikennejärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi ja lain tavoitteiden toteuttamiseksi tienpitäjä voi erityisestä syystä ja sopimuksen mukaisesti osallistua tienpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin.

## 11 §

### *Tienpidosta vastaavat viranomaiset*

Liikennevirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä sekä ja muista tienpidon valtakunnallisista tehtävistä siten kuin laissa erikseen säädetään. Liikennevirasto myös ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia-maakuntia tienpidon tehtävien hoitamisessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset Maakunnat vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta tienpidon sopimuksen ja Liikenneviraston ohjauksen mukaisesti enintään yhdellä tienpitoalueella. Liikennevirasto vastaa kuitenkin merkittävien hankkeiden rakentamisesta.

Liikennevirasto on tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY 2 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen organisaatio ja Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/54/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen.

## 13 §

### *Tienpitoa koskevat yleiset vaatimukset*

Maantieverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettava ja siihen investoitava siten, että edistetään:

- 1) valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita;
- 2) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista, alueiden kehittämistä, maankäytön suunnittelussa yhdyskuntarakenteelle ja ympäristölle asetettavien tavoitteiden toteuttamista sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuutta;
- 3) liikenteen päästöjen vähentämistä; sekä
- 4) tiedon ja digitaalisuuden hyödyntämismahdollisuuksia, liikenteen automaatiota ja liikenteen palveluiden kehittämisen edellytyksiä.

Maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että:

- 1) maantiet tarjoavat mahdollisuuden turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen koko maassa kohtuullisin kustannuksin ottamalla huomioon erilaiset kulkutavat, eri väestöryhmien liikkumistarpeet ja eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet;
- 2) maantieverkon ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäiseksi ja luonnonvaroja käytetään säästeliäästi;
- 3) tienpito ei tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii;
- 4) maantiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia ja turvallisia ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti;
- 5) maanteitä ja tienpitoa koskevat tiedot ovat ajantasaiset ja käytettävissä; sekä
- 6) maantiet ja niihin liittyvä digitaalinen infrastruktuuri ovat yhteentoimivia muun liikenneverkon sekä siihen liittyvän digitaalisen infrastruktuurin kanssa.

Maantietä parannetaan yleisen liikenteen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka maankäytön sitä edellyttäessä. Uusi maantie tehdään, jos olemassa oleva maantieverkko ei täytä enää yleisen liikenteen tai maankäytön tarpeita eikä liikennejärjestelmää kehittämällä tai tietä parantamalla voida tarkoituksenmukaisesti tyydyttää näitä tarpeita taikka poistaa tai riittävästi vähentää liikenteestä aiheutuvia haittoja. Maantietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat tien rakennetta, varusteita, liikenneteknisiä ratkaisuja sekä maantien käyttöä ja siihen liittyviä rajoituksia.

#### 13 a §

##### *Matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteilla*

Tienpitäjän on huolehdittava maanteiden riittävän palvelutason ylläpitämisestä 13 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten ja kunkin maantien liikenteellisen merkityksen kannalta. Palvelutason ylläpitämisessä on otettava huomioon matkojen ja kuljetusten keskeiset palvelutasotekijät, kuten matka-aika, matka-ajan ennakoitavuus, turvallisuus ja kustannustehokkuus.

Valtakunnallisesti merkittävällä runkoverkolla on oltava korkea pitkämatkaisen liikenteen palvelutaso. Tienpitäjän on varmistettava runkoverkolla reaaliaikaisen liikenne- ja olosuhdetiedon kattavuus ja ajantasaisuus.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla on oltava liikennemäärään, liikkumisympäristöön ja alueellisiin tarpeisiin sovitettu hyvä matkojen ja kuljetusten palvelutaso. Eriytisesti vilkasliikenteisillä valta- ja kantateilla tienpitäjän on varmistettava ajantasaisten liikenne- ja olosuhdetietojen saatavuus.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla seutu- ja yhdysteillä on oltava alueellisen tarpeen edellyttämä ja tien liikenteellistä merkitystä vastaava palvelutaso.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä matkojen ja kuljetusten palvelutasosta maanteilla.

#### 1 a luku

### **Liikennejärjestelmäsuunnittelu**

#### 15 a §

##### *Liikennejärjestelmäsuunnittelu ja sen tavoitteet*

Liikennejärjestelmäsuunnittelu on jatkuvaa ja vuorovaikutteista vaikutusten arviointiin sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöhön perustuvaa suunnittelua. Liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää toimivaa, turvallista ja kestävää liikennejärjestelmää ottamalla erityisesti huomioon:

- 1) liikenteen, maankäytön, palvelurakenteen ja elinkeinotoiminnan vuorovaikutus ja toimintojen synnyttämä nykyinen ja tuleva liikennetarve;
- 2) eri ihmisryhmien liikkumistarpeet ja matkaketjujen toimivuus;
- 3) elinkeinoelämän kuljetustarpeet ja kuljetusketjujen toimivuus;
- 4) liikenteen turvallisuus;
- 5) liikenteen ympäristöhaittojen ennalta ehkäiseminen ja vähentäminen;
- 6) liikennejärjestelmän energiatehokkuus;
- 7) tiedon ja digitalisaation hyödyntämismahdollisuudet;
- 8) yksityiset ja markkinaehtoiset liikkumispalvelut sekä liikenne- ja kuljetuspalvelut;
- 9) julkisten ja julkisesti rahoitettujen liikkumispalvelujen sekä liikenne- ja kuljetuspalvelujen kehittämis- ja rahoitustarpeet; sekä
- 10) liikenneverkkojen ja niiden solmukohtien kehittämistarpeet ja rahoitus.

#### 15 b §

##### *Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma*

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta, ja sen hyväksyy valtioneuvosto.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä 12 vuodeksi laadittava ohjelma, joka sisältää valtion, maakuntien ja kuntien toimenpiteitä. Ohjelman tulee lisäksi sisältää liikennejärjestelmää koskeva valtion rahoitusohjelma. Ohjelma voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitetaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa sekä tarvittaessa tarkistetaan julkisen talouden suunnitelman muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriön on varmistettava valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin.

#### 15 c §

##### *Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma*

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 17 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään maakunnan liiton tehtävästä koskien maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelua.

Maakunnan on valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja siinä esitettyjen toimien täytäntöönpanon edistämiseksi laadittava toimialueelleen monivuotinen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaan esittää myös maakunnan oloista johtuvia maakunnallisia tavoitteita ja toimia liikkumisen ja liikennejärjestelmän toimivuuden, turvallisuuden ja kestävyuden edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään maakunnan alueen liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio sekä tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tulee esittää arvio suunnitelman toteutettavuudesta käytössä olevien taloudellisten resurssien puitteissa, toteutusaikataulusta sekä suunnitelman muista vaikutuksista. Maakunnan on arvioitava liikennejärjestelmäsuunnitelmansa toteutumista ja vaikuttavuutta vähintään kerran valtuustokaudessa sekä tarvittaessa tarkistettava suunnitelma.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on yhteensovitettava maakunnan muun suunnitelman, maakuntakaavan sekä sen alueeseen rajoittuvien muiden maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa. Maakunta voi laatia liikennejärjestelmäsuunnitelman myös yhdessä toisen tai useamman maakunnan kanssa. Suunnitelmassa on myös kiinnitettävä huomiota maakunnan alueella olevien kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmää koskevaan suunnitteluun. Suunnitelma voidaan laatia osana muuta maakunnan strategista suunnittelua.

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten on toiminnassaan kiinnitettävä huomiota maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

#### 15 d §

##### *Menettely suunnitelmia valmisteltaessa*

Liikenne- ja viestintäministeriön on valmisteltava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä ~~kaikkien maakuntien sekä~~ suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöi-

den, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaluonnoksesta on pyydettyä lausunto niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta toimijoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Maakunnan on valmisteltava maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä valtion liikennehallinnon, alueen kuntien, muiden maakuntien sekä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa, joiden toimialaan liikennejärjestelmäsuunnitelma voi olennaisesti liittyä. Maakunnan on pyydettyä suunnitelmaluonnoksesta lausunto alueen kunnilta ja niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, muilta maakunnilta sekä muilta tahoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston on osallistuttava valtakunnalliseen ja maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun.

Suunnitelman valmistelusta vastaavan on varattava muillekin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tahoille mahdollisuus tutustua mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan julkaisemalla kuulutus 108 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Vastaavalla tavalla on julkaistava kuulutus hyväksytystä suunnitelmasta perusteluineen sekä siitä, miten lausunnot ja mielipiteet on otettu huomioon.

## 15 e §

### *Asetuksenantovaltuus*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintamenettelyistä ja seurannasta.

## 1 b luku

### **Tienpidon järjestäminen**

## 15 f §

### *Tienpitoalueet*

Maakuntien on sovittava niille tämän lain mukaan kuuluvien tienpidon tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella maakuntalain (-/ ) 8 luvussa säädettyllä tavalla. Yhteistyösopimuksessa on sovittava tienpidon tehtävien järjestämisestä sekä tienpitoalueen maakuntien toimivallan ja vastuiden jakautumisesta.

Yhteistyösopimuksella on varmistettava:

- 1) kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitkäjänteinen tienpito;
- 2) tämän lain mukaisen palvelutason toteutuminen ja työssäkäyntialueiden asiakastarpeiden huomioon ottaminen; sekä
- 3) maantieteellisesti, kooltaan ja muutoinkin tarkoituksenmukaisten tienpitoalueiden muodostuminen.

Jos maakunta kykenee yksin järjestämään tienpitotehtävät 2 momentin vaatimukset täyttävällä tavalla, se voi muodostaa tienpitoalueen yksin edellyttäen, että tienpitoalueiden yhteismäärä ei ylitä yhdeksää.

## 15 g §

### *Tienpitoalueista sopiminen*

Tienpitoaluetta koskeva yhteistyösopimus on laadittava toistaiseksi voimassa olevana. Yhteistyösopimus tulee voimaan sen laatimista seuraavan kalenterivuoden alusta.

Maakunnat valmistelevat ja hyväksyvät yhteistyösopimuksen siten, että hyväksytty sopimus voidaan toimittaa tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja tienpitäjälle viimeistään 30 päivänä elokuuta yhteistyösopimuksen voimaantuloa edeltävänä vuonna.

Maakunnat varaavat liikenne- ja viestintäministeriölle ja tienpitäjälle tilaisuuden lausua maakuntien välisestä yhteistyösopimuksesta viimeistään kahdeksan viikkoa ennen yhteistyösopimuksen hyväksymistä. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että yhteistyösopimus ei täytä 15 f §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, ministeriön ja maakuntien tulee neuvotella asiasta.

#### 15 h §

##### *Maakuntien yhteistyösopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä*

Jos maakunnat eivät pääse 15 f §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 g §:n 3 momentissa tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa.

Valtioneuvosto voi määrätä:

1) tienpitoalueista;

2) tehtävien hoitamisesta maakuntalain 48 §:ssä tarkoitetun yhteisen toimielimen avulla;

3) maakunnasta, joka toimii maakuntalain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vastuumaakuntana sekä mainitun lain 49 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuista yhteistä toimielintä koskevista seikoista;

4) muista yhteistoiminnan järjestämistä koskevista seikoista, jotka ovat tarpeen 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämiseksi.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelystä, jolla sen päätös voidaan korvata maakuntien 15 f §:n mukaisella yhteistyösopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana maakunnat pääsevät yhteistyösopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia.

#### 15 i §

##### *Tienpitoalueita koskevat muutokset*

Tienpitoaluetta koskevaa yhteistyösopimusta voidaan muuttaa tai se voidaan irtisanoa uuden sopimuksen laatimiseksi enintään kerran maakunnan valtuustokaudessa, jos toimintaympäristössä on tapahtunut tienpitoalueen toimintaan vaikuttava olennainen muutos tai jos muutoksella tai irtisanomisella ja uuden sopimuksen laatimisella voidaan parantaa 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten toteutumista.

Yhteistyösopimuksen muuttamiseen ja uuden yhteistyösopimuksen laatimiseen sovelletaan, mitä 15 g ja 15 h §:ssä säädetään yhteistyösopimuksesta ja sen korvaamisesta valtioneuvoston päätöksellä.

#### 15 j §

##### *Tienpidon rahoitus*

Maakuntien tienpidon rahoitus eritellään maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys sekä 13, 13 a ja 33 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteutuminen. Tienpitäjä kohdentaa rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekee rahoitusvaraukset tienpitoalueen maakuntien käyttöön tienpidon sopimuksen perusteella.

Tienpitäjä varaa osan perusväylänpidon tienpidon talousarviomäärärahasta kohdistettavaksi tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin.

#### 15 k §

##### *Tienpidon ja liikenteen suunnitelma*

Jokaiselle maakunnalle on laadittava valtuustokausittain vuosittain tarkistettava tienpidon ja liikenteen suunnitelma, jossa käsitellään asiakastarpeita, teiden kunnossapitoa, alueellisia investointeja ja niiden rahoitusta, suunnitelman vaikutuksia sekä muita maakunnan tienpitoon liittyviä kysymyksiä. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää myös muita maakunnan vastuulla olevia liikennetehtäviä koskevia asioita.

Tienpidon ja liikenteen suunnitelman valmistelee maakunta tai se valmistellaan tienpitoalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alueen kunnille on varattava mahdollisuus antaa lausunto suunnitelmaluonnoksesta. Suunnitelman hyväksymisestä päättää se maakunta, jota suunnitelma koskee.

#### 15 l §

##### *Tienpidon sopimus*

Tienpitäjä ja tienpitoalueen maakunnat valmistelevat tienpitotehtävistä nelivuotisen tienpidon sopimuksen, joka tarkistetaan vuosittain.

Tienpidon sopimuksessa on sovittava tämän lain mukaan tienpitoalueen maakunnille kuuluvien tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta, maanteiden kuulumisesta kunnossapitoluokkiin, tienpitoa koskevista tavoitteista ja toimintatavoista, varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä, tienpidon omavalvonnan järjestämisestä, toimintaa ja taloutta koskevista tavoitteista sekä raportoinnista ja muista tarpeellisista maakunnan tienpitoa koskevista asioista. Sopimuksessa on sovittava tienpitoalueen maakuntien käyttöön tulevista rahoitusvarauksista. Sopimus voi sisältää jokaista tienpitoalueen maakuntaa koskevan erillisen osan.

#### 15 m §

##### *Tienpidon sopimusta koskeva menettely*

Tienpitoalueella on laadittava tienpidon ja liikenteen suunnitelmat tai suunnitelmaluonnokset ennen tienpitäjän kanssa käytäviä tienpidon sopimusta koskevia neuvotteluita. Tienpitoalueen maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat toimivat neuvotteluiden lähtökohtana.

Sopimusneuvottelut käydään vuosittain syksyllä. Sopimuksessa sovitaan 15 l §:n 2 momentissa tarkoitetuista asioista ensimmäisen vuoden osalta täsmällisesti ja seuraavien vuosien osalta väljemmin. Sopimus tarkistetaan neuvotteluissa vuosittain ja tarvittaessa toimintaympäristön muuttuessa.

Neuvotteluissa on oltava läsnä tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajat tienpitoalueen maakuntien välisen sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen allekirjoittavat tienpitäjän edustaja ja tienpitoalueen maakuntien edustajat.

Jos tienpitäjän ja tienpitoalueen välisissä sopimusneuvotteluissa ei päästä sopimukseen, liikenne- ja viestintäministeriön, tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajien tulee neuvotella asiasta.

#### 15 n §

##### *Tienpidon sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä*

Jos tienpitäjä ja tienpitoalueeseen kuuluvat maakunnat eivät pääse 15 l §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 m §:ssä tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon sopimuksella 15 l §:n 2 momentissa ratkaistavaksi säädettyistä asioista.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelystä, jolla valtioneuvoston päätös voidaan korvata tienpitäjän ja tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien 15 l §:n mukaisesti tekemällä tienpidon sopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana tienpitäjä ja tienpitoalue pääsevät sopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, tienpitäjää sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia, joiden toimialaan tienpito voi olennaisesti liittyä.

#### 15 o §

#### *Tienpidon omavalvonta*

Tienpitäjän ja maakunnan on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten laissa säädetyt tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteillä ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että palvelun tuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palvelun tuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä maakunnan omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelman sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

#### 15 p §

#### *Oikeus saada tietoja*

Tienpitäjällä ja maakunnalla on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä tienpitäjälle ja maakunnalle tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Tienpitäjällä ja maakunnalla on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

#### 2 luku

#### **Maantien suunnittelu**

#### 15 f §

#### *Maantien suunnittelun tehtävät*

Maantien suunnitteluun kuuluvat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma sekä näitä koskevat 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi ja 15 h §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

**Maakunta-Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus** vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta tienpitoaluetta koskevassa yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti.

Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen. Se, mitä tässä laissa säädetään **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta-maakunnasta** yleissuunnitelman, tiesuunnitelman, hankearvioinnin, suunnitteluperusteiden ja jälkiarvioinnin laatijana, koskee myös tienpitäjää sen vastatessa mainituista tehtävistä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** toimii yhteistyössä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava maantien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnalliseen **ja-maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan ja alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun**, yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskeviin suunnitteluperusteisiin sekä alueiden käytön suunnitteluun.

## 15 g §

### *Hankearviointi*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on laadittava merkittävää tiehanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hankearviointi. Hankearviointi on laadittava myös merkittävää tiehanketta koskevista tiesuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja vaikutusten kuvaus, vaikuttavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

## 15 h §

### *Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet*

Ennen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voidaan laatia suunnitelman kohteena olevan tiehankkeen palvelutasoa, maantien teknisiä ominaisuuksia sekä maantien rakentamisen ja liikenteen häiritsevien vaikutusten poistamista tai vähentämistä koskevat yleiset tavoitteet (*suunnitteluperusteet*). Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava suunnitteluperusteet huomioon ja edistettävä niiden toteutumista.

Valtatietä, kantatietä tai vilkasliikenteistä seututietä koskevaa yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää tienpitäjä. Muuta maantietä koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta**.

Suunnitteluperusteiden valmistelusta vastaa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusmaakunta** yhteistyössä tienpitäjän sekä muiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

Tienpitäjä hyväksyy valtatietä, kantatietä sekä vilkasliikenteistä seututietä koskevat suunnitteluperusteet. Muuta maantietä koskevat suunnitteluperusteet hyväksyy **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta**.

## 16 §

### *Tutkimusoikeus*

Kun **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusmaakunta** on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, on kiinteistöllä sallittava tutkimustöiden suorittaminen. Tässä tarkoituksessa saadaan kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus, maaperän tutkimus ja muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.



Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan on ilmoitettava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta kunnalle ja tienpitäjälle sekä kuuluttamalla asiasta niin kuin maakunnan ilmoitukset maakuntalain mukaan julkaistaan tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 27 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille, ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiassa.

## 17 §

### *Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu*

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan maantie suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan ja tarvittaessa maakunnanliiton kanssa.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

## 19 §

### *Yleissuunnitelman sisältö*

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehtoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnallisen alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Yleissuunnitelman tulee sisältää myös 15 g f §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 h s §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

## 22 §

### *Tiesuunnitelman sisältö*

Maantien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan merkitä maastoon. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja suunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien rakentamisen tai liikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi tien 44 §:n 1 momentissa tarkoitettujen suoja-alueet ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuja näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta tien myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien rakentamisen kustannuksista.

Jos maantie sitä parannettaessa saa uuden suunnan ja tie vanhan suunnan osalta jää edelleen maantiekseksi taikka käytettäväksi muihin tietarkoituksiin, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Jos tie on tarkoitettu moottoritiekseksi, moottoriliikennetiekseksi tai muutoin vain tietyntaista liikennettä varten taikka jos liikennettä muuten pysyvästi rajoitetaan, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmassa voidaan 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi vaativan.

Tiesuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen ja **maakunnallisen alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman** tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen ja **maakunnallisen alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman** tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. Tiesuunnitelman tulee sisältää myös 15 §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 **h §** §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

## 24 §

### *Yksityisten teiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuojat tiesuunnitelmassa*

Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämiseksi maantiehen sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä. Tässä tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös sellaisista liittymistä, joita käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*).

Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää tai maatalousliittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan määrätä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** kustannuksella tehtäväksi tarpeen mukaan yksityinen tie tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen taikka maantienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tieosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa kuivatusvettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue. Laskuojaan sovelletaan muutoin, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään ojituksesta.

## 27 §

### *Vuorovaikutus*

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** on varattava kunnalle, kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** on varattava 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa tulee **kunnan maakunnan** pitää yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma yleisesti nähtävänä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava **kunnalle maakunnalle** ennen nähtävänäoloajan päättymistä. **Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät tienpitöviranomaiselle. Maakunnan on varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu, mahdollisuus lausua muistutuksista.** Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on **kunnan maakunnan** kuulutettava niin kuin **kunnalliset maakunnan** ilmoitukset **asianomaisessa kunnassa maakuntalain mukaan** julkaistaan. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa maakunnassa ja on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on esitettävä perusteltu kannanotonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on ilmoitettava kannanotonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksen tekneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** perusteltu kannanotto ilmoitetaan tienpitäjän suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä **maakunnan liitoilta muilta maakunnilta** ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät, **sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolta**. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on pyydettävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on esitettävä perusteltu kannanotonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

## 27 a §

### *Ennakkoneuvottelu*

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista hyväksyttäväksi tienpitäjä voi suunnitelman hyväksyvänä viranomaisena omasta aloitteestaan taikka **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** tai muun viranomaisen pyynnöstä järjestää ennakkoneuvottelun. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa sekä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan**, tienpitäjän ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

## 27 b §

### *Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Maakunta** tekee yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hyväksymisesityksen tienpitäjälle.

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat **15 g q, 15 h f**, 16, 17, 19, 27, 29 ja 43 b §:ssä tarkoitetut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Tiesuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat **15 g q, 15 h f**, 16, 17, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 43 b, 44 ja 45 §:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava tienpitäjälle kirjallisesti sekä mahdollisuuksien mukaan sähköisesti.

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesityksen tarkemmasta sisällöstä ja toimitamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

## 30 §

### *Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen*

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta.

Hyväksytystä tiesuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** harkitsee poikkeamisen suunnitelman toteuttamisen yhteydessä tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

### 31 §

#### *Suunnitelmien voimassaoloaika*

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päätyimisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Tienpitäjä voi **maakunnan hakemuksesta** pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Tiesuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin kuin sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päätyimisestä, jona tiesuunnitelma on saanut lainvoiman. Tienpitäjä voi **maakunnan hakemuksesta** pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos tiesuunnitelma edelleen täyttää 17 ja 22 §:ssä säädetty edellytykset. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 56 §:n mukaisesti.

### 32 §

#### *Seuranta ja jälkiarviointi*

Tienpitäjän tulee järjestelmällisesti seurata, miten tiehankkeen arvioidut ja muut vaikutukset ovat toteutuneet, ja käyttää hyväksi seurannan tuloksia hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Tienpitäjä voi erityisestä syystä päättää, että 15 **g f** §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiehankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin laatimisesta vastaa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** yhteistyössä tienpitäjän kanssa. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys tiehankkeen toteutuksen aikana tiesuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittymisestä sekä tiehankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

### 32 a §

#### *Radat tien suunnittelussa*

Maantien rakentamisesta aiheutuvat muutokset rautatiehen voidaan osoittaa maantien rakentamista koskevassa suunnitelmassa.

Rautatietä koskevat muutokset esitetään maantien rakentamista koskevassa suunnitelmassa erikseen siten kuin ratalaissa (110/2007) säädetään rautatietä koskevasta yleissuunnitelmasta ja ratasuunnitelmasta.

### 33 §

#### *Maantien kunnossapito*

Maantie on pidettävä yleisen liikenteen tarvetta ja väylän liikenteellistä merkitystä vastaavassa kunnossa. Maantien kunnossapidossa ja kunnossapidon tason määräytymisessä on otettava huomioon:

- 1) 13 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty vaatimukset ja 13 a §:ssä säädetty palvelutaso;
- 2) liikkumisympäristö, alueelliset tarpeet sekä keliolosuhteet;
- 3) liikenteen toimivuus ja liikenneturvallisuus;
- 4) elinkaari-vaikutukset ja kustannustehokkuus;
- 5) tieomaisuuden säilyminen;
- 6) ympäristönäkökohdat.

Runkoverkolla maanteiden kunnossapidon on oltava korkeatasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella kohtuullisessa määrin liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja ja painorajoituksia saa olla vähän tai ei lainkaan.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla kunnossapidon on oltava hyvätaasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateilla.

Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla seutu- ja yhdysteillä kunnossapito on sovittava alueellisen liikenteen tarpeisiin. Teiden kunnossapidon taso saa olla muuta tieverkkoa matalampi, ja se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin muulla maantieverkolla, mutta niiden määrän kasvua on pyrittävä hillitsemään.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset maanteiden kunnossapidon tasosta ja kunnossapitoluokista.

#### 34 §

##### *Rajoitettu kunnossapito*

Erityisestä syystä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** voi **maakunnan esityksestä** päättää, että jotain maantietä tai maantienosaa ei pidetä 33 §:ssä tarkoitettussa kunnossa. Tällainen tie tai tienosa on suljettava yleiseltä liikenteeltä. Tien tai tien osan sulkeminen on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään. Tien tai tien osan sulkemisesta on ilmoitettava poliisille ja pelastusviranomaisille, jos sulkemisella voi olla merkitystä niiden kiireellisten tehtävien hoitamisen kannalta, eikä tieto ole saatavissa ajantasaisena tienpitäjän osoittamasta rekisteristä tai tietojärjestelmästä. Tarvittaessa tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava kuuluttamalla.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Maakunta** voi päättää, että osa määrätystä maantien kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä taikka yhdistetystä tai rinnakkaisesta pyörätiestä ja jalkakäytävästä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa.

#### 35 §

##### *Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen*

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa maantietä, joka roudan sulamisen tai sateen takia taikka muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** kieltää toistaiseksi tai määräajaksi liikenteen tiellä tai sen osalla taikka rajoittaa liikennettä.

Erityisistä syistä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** voi myöntää tilapäisen poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetuista kielloista tai rajoituksesta, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä maantie vaurioidu. Poikkeuslupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömät kuljetukset eivät tarvitse poikkeuslupaa.

Tieto 1 momentissa tarkoitettusta kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

#### 36 §

### *Tilapäinen kulkutie*

Jos maantien tai siihen kuuluvan rakennelman sortumisen tai sortumisen vaaran vuoksi taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne tiellä estyy tai sitä joudutaan rajoittamaan taikka jos tietyö sitä erityisestä syystä edellyttää, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella maakunnalla** on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen tai rajoituksen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle, jos mahdollista, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Lisäksi yksityisistä teistä annetussa laissa tarkoitettulle tiekunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos mahdollista, jos yksityinen tie sijaitsee kyseisellä kiinteistöllä tai rajoittuu siihen. Tässä momentissa tarkoitettujen kulkutien kunnossapitoon sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään.

Liikenneonnettomuuden tai muun vastaavan syyn estäessä maantien liikenteen voi tieliikennelain (267/1981) 49 §:ssä tarkoitettu liikenteen ohjaaja järjestää toisen maalle tilapäisen kulkutien esteen poistamisen ajaksi.

Tieto tilapäisestä kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

### 37 §

#### *Liittyminen maantiehen*

Edellä 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiellon tai määräyksen estämättä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** voi antaa luvan yksityisen tien liittämiseen kiellon alaiseen maantiehen taikka kielletyn liittymän käyttämiseen tai liittymän käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä eikä sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle. Jos kiinteistölle on tarpeen maatalousliittymä, on lupa sen tekemiseksi tässä momentissa tarkoitettuun tiehen myönnettävä, jos liittymä ja sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Lupaan voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Lupa yksityisen tien liittämiseksi muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun maantiehen on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus liittymän eikä sen käyttämisen takia vaarannu. Lupaan voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Tässä momentissa tarkoitettuun tiehen saa tehdä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** ohjeiden mukaan maatalousliittymän, jollei siitä aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle. Tällaisen maatalousliittymän tekemisestä on hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ilmoitettava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle**.

Jos maastoliikennelaisissa (1710/1995) tarkoitettua moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden perustamiseksi on maantien ylittämistä varten järjestettävä tiealueelle ylityskohta, voi **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** myöntää luvan toimenpiteen suorittamiseen, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle eikä haittaa tienpidolle. Lupaan voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Mitä 1–3 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä eikä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja **runkoverkkoon kuuluvia maanteitä valtakunnallisesti merkittäviä runkoteitä**, joille pääsystä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. Erityisistä syistä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** voi myöntää **runkoverkkoon kuuluvaan maantiehen runkotiehen** 1 momentin mukaisen liittymäluvan tai 3 momentin mukaisen luvan ylityskohdan järjestämiseksi.

### 38 §

#### *Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen*

Yksityisen tien pitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** ohjeiden mukaan

sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä tai sopimuksen perusteella maakunta** vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rumpujen kunnossapidosta.

Jos ennestään olevan yksityisen tien liittymän tai maatalousliittymän muuttuneen tai merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, yksityisen tien pitäjä tai maatalousliittymän haltija on velvollinen kustannuksellaan **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden pitäjää maantien ylityskohdan osalta.

Jos 1–3 momentin nojalla velvoitettu laiminlyö velvollisuutensa, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** voi teettää vaaditut toimenpiteet laiminlyöjän kustannuksella tai keskeyttää rakennustyön. Teettämisen ja keskeyttämishuosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

#### 39 §

##### *Yksityisen tien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen*

Jos maantie rakennetaan siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien tai että pääsy ennestään olevalta yksityiseltä tieltä tai maatalousliittymästä maantielle huomattavasti vaikeutuu, on hankkeesta vastaavan tehtävä kustannuksellaan ne työt tarvittavine laitteineen, jotka ovat tarpeen yksityisen tien johtamiseksi maantien poikki taikka yksityisen tien tai maatalousliittymän liittämiseksi maantiehen.

Mitä 1 momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee myös katuja ja moottorikelkkailureittejä.

#### 40 §

##### *Liittymän poistaminen*

Maantien rakentamisen yhteydessä hankkeesta vastaava voi poistaa kustannuksellaan tiesuunnitelmassa kielletyn liittymän tai estää sen käytön, kun hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus-Maakunta** voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen yksityisen tien tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta kuuluttaa.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on päivitettävä tieto liittymän poistamisesta tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään viimeistään, kun liittymä poistetaan käytöstä.

#### 42 §

##### *Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle*

Tiealueeseen kohdistuvaan työhön sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** lupa. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

Luvan saaja on velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ja pitämään rakenteen, rakennelman ja laitteen kunnossa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** määräysten mukaisesti. Luvan saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** vaatimat muutokset taikka siirtämään tai poistamaan rakenteen, rakennelman tai laitteen, jos sen käyttämisestä aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua vaaraa tai häitää.

Jos muussa laissa säädetystä johtuen lupa ei ole tarpeen, on toimenpiteestä, hyvissä ajoin ennen siihen ryhtymistä, ilmoitettava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle**.

Jollei 1 tai 3 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 42 a §:n 1 momentista muuta johdu, edellyttää tiealueen ja sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan vaadita:

1) yhdystiellä ja seututeillä, joita ei ole merkitty liikennemerkillä etuajo-oikeutettu tie, maantien tiealueen ojan ulkopuolisen ulkopuolisen alueen lyhytaikaiseen käyttämiseen silloin, kun kysymys on metsänhakuusta johtuvan puutavaran lyhytaikaisesta, enintään kuusi kuukautta kestävästä säilyttämisestä tieliikennelain säännökset huomioon ottaen, eikä mainitulla tavalla säilytetyn puutavaran kuormaamiseen tiealueella;

2) 52 a §:ssä tarkoitetun tilapäisen ilmoituksen sijoittamiseen tiealueelle; eikä

3) postin keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden tai vähäisten rakennelmien sijoittamiseen tiealueelle postilain (415/2011) 45 §:n 3 momentin nojalla.

Liikennevirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lupahakemuksen ja ilmoituksen sisällöstä, sijoittamistiedon ilmoittamisesta, rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä. Sähkö- ja telekaapeleiden osalta Liikenneviraston määräys voi koskea vain kaapeleiden ulkoisia suojarakenteita, sijoittamista sekä työnaikaisia järjestelyitä.

## 42 a §

### *Tiettyjen kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle*

Poiketen 42 §:n 1 momentissa säädetystä riittää, että sähkö- ja telekaapeleiden sekä niihin liittyvien jakokaappien ja kaapelikaivojen sijoittamisesta tiealueelle **tehdään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle** ilmoitus edellyttäen, että kyse on:

1) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien alituksesta;

2) tien pituussuuntaiseen kaapeliin tehtävästä jatkoksesta tai siihen liittyvästä poikittaissuuntaisesta kaapelista tiealueen ulkopuolelle tai maantien alitse;

3) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien ylityksestä ilmajohdoilla;

4) maantien varressa tiealueen ulkopuolelle asennettavasta tien pituussuuntaisesta ilmajohdosta, jonka johtoalue ulottuu tiealueelle;

5) laajakaistahankkeiden uusista asiakasliittymistä, jos ne on hankittu vasta rakennustyön aikana;

6) tien pituussuuntaisesta kaapeloinnista, jos kaapelia asennetaan tien pituussuuntaisesti yksinomaan olemassa olevaan putkitukseen.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys kaapelin omistajasta, sijoittamispaikasta, sijoittamispaikan olosuhteista ja perustiedoista, työn toteuttamistavasta ja toteuttajasta, työn aikaisista liikennejärjestelyistä sekä toimenpiteen suunnitellusta aloituspäivästä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 21 päivää ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus-Tienpitäjä** voi ilmoituksen saatuaan, ennen ilmoitettua aloituspäivää kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos se harkitsee, että kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuukselle tai vähäistä suurempaa häitää tienpidolle. Suunniteltua toimenpidettä ei saa aloittaa ennen ilmoitettua aloituspäivää.

Liikennevirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, 1 momentissa tarkoitettujen sähkö- ja telekaapeleiden ulkoisista suojarakenteista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä.



Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kaapeleiden sijoittamiseen tarvitaan kuitenkin 42 §:n 1 momentin mukainen lupa, jos:

- 1) toimenpide kohdistuu moottori- tai moottoriliikennetien tiealueeseen;
- 2) toimenpide kohdistuu alueeseen, jossa on pohjavesisuojaus;
- 3) toimenpide edellyttää louhirakenteen käsittelyä; tai
- 4) tiealueen alituksen etäisyys alikulkusillan, putkisillan tai rummun rakenteesta on vähemmän kuin viisi metriä tai muun sillan rakenteesta vähemmän kuin 25 metriä.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädetään Viestintävirastolle tehtävästä kaapeleiden sijoittamista koskevasta ilmoituksesta.

#### 42 b §

##### *Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite*

Jos **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omistaja vastaa toimenpiteen kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide on tehtävä sähkö- ja telekaapeleiden enintään kolmen asiakkaan asiakasliittymien osalta kolmen kuukauden kuluessa ja muiden tiealueella sijaitsevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden osalta kuuden kuukauden kuluessa tienpitäjän ilmoituksesta. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä** voi määrätä määräajan myös tätä pidemmäksi tai jatkaa määräaikaa, jos se on tarpeen toimenpiteen suorittamiseksi roudattoman kauden aikana tai muusta vastaavasta syystä.

Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, kun kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Liikennevirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamistavasta ja toteuttamisen määräajoista sekä muista toimenpiteistä koskevista teknisistä seikoista. Liikennevirasto tienpitäjänä voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, miten 3 momentissa tarkoitettujen siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

#### 43 §

##### *Erityisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen*

Jos laivaliikennettä talven aikana harjoitettaessa yleisessä kulkuväylässä jään avaamisen johdosta katkaistaan väylän poikki kulkeva erityinen talvitie, on **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** mahdollisuuksien mukaan asetettava paikalle silta tai lautta taikka muulla tavoin huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen liikenteen turvaamiseksi ja johtamiseksi väylän yli.

Ilman **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** suostumusta ei yksityistä kulkuväylää saa avata siten, että se katkaisee erityisen talvitien. Tarvittavan ylikulkulaitteen asettaminen ja kunnossapito ovat sen velvollisuutena, joka on väylän avannut tai joka sitä käyttää.

#### 44 §

##### *Maantien suoja-alue*

Maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tiesuunnitelmassa määrättyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella Maakunnalla** on liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa ja varalaskupaikan osalta myös lentoturvallisuuden vuoksi oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta.

#### 45 §

##### *Maantien näkemäalue*

Maantien kaarrekohtassa taikka missä tiehen liittyy toinen maantie tai merkittävä yksityinen tie taikka maantien poikki kulkee rautatie, on rakennusten pitäminen kielletty suoja-alueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (*näkemäalue*).

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella Maakunnalla** on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus ja sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle.

#### 47 §

##### *Poikkeamisvalta*

Erityisistä syistä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** voi myöntää poikkeuksen 44–46 §:ssä tarkoitetuista kielloista, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä tienpidolle aiheutuisi muuta kuin enintään vähäistä haittaa. Poikkeamis päätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

#### 48 §

##### *Poikkeukset rajoituksista*

Edellä 44–47 §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeus oli joutunut mainituissa pykälissä säädettyjen tai vastaavien aikaisemmassa laissa tarkoitettujen rajoitusten piiriin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle, voi **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tienpitäjällä** on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 44–47 §:ssä sekä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asema-kaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

#### 49 §

##### *Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely*

Ennen kuin **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunta** ryhtyy poistamaan 44 §:n 2 momentissa tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa

tarkoitettuja luonnonesteitä, tulee siitä ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka siitä kuuluttaa hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** osoituksen mukaan.

#### 51 §

##### *Lumiaita ja lumen sijoittaminen*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella Maakunnalla** on oikeus pystyttää tiealueen ulkopuolelle tilapäinen tai kiinteä lumiaita, jos se lumen tielle kerääntymisen estämiseksi on tarpeen. Kiinteä lumiaita saadaan asutulla alueella kuitenkin pystyttää vain kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksella tai, jos suostumusta ei saada, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen antamalla luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lumiaita on tarpeen maantien pitämiseksi yleistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa eikä aidasta tai sen pitämisestä aiheudu kiinteistölle merkittävää haittaa.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella Maakunnalla** on oikeus maantien kunnossapidon yhteydessä sijoittaa maantiealueelta lunta tiealueen ulkopuolellekin.

#### 52 §

##### *Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu*

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun mainoksen tai ilmoituksen asettamisesta on ilmoitettava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle**, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys mainoksesta tai ilmoituksesta ja sen sijoittamispaikasta sekä selvitys kiinteistönomistajan tai -haltijan suostumuksesta sen pystyttämiseen.

Jos mainoksen tai ilmoituksen asettaminen ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** on 30 päivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tehtävä päätös, jossa se voi kieltää mainoksen tai ilmoituksen asettamisen tai määrätä asettamiselle tarpeellisia ehtoja. Mainosta tai ilmoitusta ei saa asettaa ennen tämän määräajan umpeutumista. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä** voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia mainoksen tai ilmoituksen asettamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin. Aika, jonka mainos tai ilmoitus saa olla ilmoitetussa paikassaan, on 10 vuotta, jollei **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** määrää tätä lyhyempää aikaa.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä** voi pyytää ilmoituksen johdosta **maakunnalta ja** kunnalta lausunnon.

#### 52 b §

##### *Määräystenantovaltuus*

Liikennevirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä 52 §:ssä tarkoitettun **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle** tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä. Lisäksi Liikennevirasto voi antaa liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarkempia määräyksiä 52 ja 52 a §:ssä tarkoitettujen mainosten ja ilmoitusten teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta.

#### 53 a §

### *Radat maantietoimituksessa*

Edellä 32 a §:n mukaisessa tiesuunnitelmassa osoitetut muutokset rautatiehen käsitellään ja ratkaistaan maantietoimituksessa. Maantie- ja rautatietarkoituksiin lunastetut alueet muodostetaan eri lunastusyksiköiksi. Rautatietä koskevasta lunastamisesta ja korvauksista säädetään muutoin ratalain 5 luvussa.

### 54 §

#### *Maantietoimituksen vireilletulo*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella Tienpitäjällä ja maakunnalla, jos tienpitäjä on antanut tähän suostumuksensa, on oikeus 26 §:n 1 momentin perusteella hakea maantietoimitusta, kun hyväksytty tiesuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

### 56 §

#### *Haltuunotto*

Tiesuunnitelmassa osoitetut tealueet ja muut tienpitäjän käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan tienpitäjän haltuun maantietoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrätyn ajankohtana. Tiesuunnitelmassa osoitettu yksityistä tietä tai liittymää varten tarvittava alue otetaan tienpitäjän haltuun siksi ajaksi, kunnes tie tai liittymä on tehty. Haltuun otettaessa tienpitäjälle syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, voi lunastus-toimikunta asianomaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kuluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty ennakkokorvaus tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitettussa ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioituissa tien parantamisissa voi haltuunotto tapahtua sopimuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen tulee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän kuitenkin viipymättä hakea maantietoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohtuullinen ja tietyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä poistaa omaisuuden. Tällöin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvillisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

### 56 a §

#### *Yksityisen tien luovuttaminen*

Edellä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityinen tie luovutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän määräämänä ajankohtana teiosakkaille tai kiinteistön omistajalle sen jälkeen, kun teiosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken on maantietoimituksessa

päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä maantietoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

#### 57 §

##### *Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen*

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde tiesuunnitelman tai 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** osoituksen mukaan. Tiesuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy. Jäljempänä 75 §:n 2 momentin mukaisessa maantietoimituksessa lunastuksen kohde vahvistetaan 5 §:n 3 momentin mukaan, tarvittaessa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** osoituksen mukaan.

Tiealueeksi vahvistettu alue siirtyy lunastuspäätöksen saatua lainvoiman tienpitäjän omistukseen, jollei tämä jo ennestään omista aluetta.

#### 62 §

##### *Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena*

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä säädetään, toimitusinsinööri voi **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** esityksestä jakaa toimitusmääräyksen tarkoittamaa lunastusta koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri maantietoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin tulee ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen ilman eri hakemusta jatkaa lunastusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien lunastusasioiden lisäksi tässä toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

#### 69 §

##### *Yksityistiejärjestelyt*

Maantietoimituksessa on tehtävä sellaiset yksityisiä teitä ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen maantien rakentamisen taikka 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräysten ja kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut yksityisistä teistä annetun lain mukaisessa tietoimituksessa käsiteltäviksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä yksityisistä teistä annetun lain 38 c §:ssä tarkoitettussa alueellisessa tietoimituksessa, joka voidaan suorittaa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** pyynnöstä ilman erillistä hakemusta. Tällöin 72 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva kysymys ratkaistaan tässä toimituksessa, johon lisäksi sovelletaan, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

#### 74 §

##### *Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietoimitus*

Jos maantiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta menestyksestään, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin maantietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta maantietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä maantietoimituksessa.

#### 75 §

##### *Maantietoimitus erityisissä tapauksissa*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Tienpitäjän** on haettava viipymättä maantietoimitusta, kun yksityinen tie tai katu on muutettu maantiekseksi taikka kun maantie tai liitännäisalue on lakkautettu.

Ennestään olevan maantien tiealueen tai liitännäisalueen taikka suoja- tai näkemäalueen rajan määrittämiseksi voidaan **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** tai kiinteistön omistajan hakemuksesta pitää maantietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä ja ratkaista 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvausasia.

Jos ennestään oleva **tie** käsittää tienpitäjän omistuksessa olevan kiinteistön tai sen osan, tällainen alue voidaan siirtää maantietoimituksessa lunastusyksikkönä olevaan maantiehen. Siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta.

#### 79 §

##### *Korvausten maksaminen ja korko*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Tienpitäjän** suoritettavaksi määrätyt ennako- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määrittämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle** siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** maksettaviksi määräytyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta tienpitäjältä** korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 56 §:ssä tarkoitettuun haltuunotosta, jollei 56 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kyseisen maantietoimituksen loppukouksen ajankohdasta. Tilusjärjestelyn johdosta määrätylle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

**Maantietoimituksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksettavaksi määrätyt korvaukset ja edellä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.**

#### 80 §

##### *Riidanalaisen korvauksen tallettaminen*

Jos **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** valittaa maantietoimituksessa määrätyistä korvauksista voidaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

#### 81 §

### *Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa*

Maantietoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asiaosaisen on maksettava **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle**, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

#### 83 §

##### *Vähäiset korvaukset*

Jos lunastustoimikunta on määrännyt **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän** maksamaan samalle asianosaiselle korvauksia, joiden kokonaissumma ei ylitä 20 euroa, niitä ei tarvitse maksaa eikä tallettaa.

#### 85 §

##### *Maantietoimituksen kustannukset*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus-Tienpitäjä** vastaa maantietoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 74 §:n mukaisessa maantietoimituksessa toimituskustannukset on määrätävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettavaksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

#### 88 §

##### *Maantien lakkaaminen*

Jos maantietä parannettaessa tie on siirretty uuteen paikkaan eikä tiesuunnitelmassa ole määrätty, että tie entisellä paikallaan edelleen jää maantiekseksi, se tältä osin lakkaa olemasta maantie. Tämän estämättä **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä ja maakunta** saavat käyttää entistä tiealuetta muihin tietarkoituksiin sen mukaan kuin siitä tiesuunnitelmassa määrätään. Tällöin maantietoimituksessa tulee määrätä, että tiealue jää tienpitäjän omistukseen tai tieoikeus siihen jätetään voimaan. Jollei tällaista määräystä tiesuunnitelmassa ole annettu, alueen käyttö maantietarkoituksiin ja siihen kohdistuva oikeus lakkaa parannetun maantien tultua luovutetuksi yleiseen liikenteeseen.

Kun lakanneen maantien tiealuetta ei enää tarvita 1 momentissa tarkoitettuihin muihin tietarkoituksiin, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** lakkauttaa alueen käytön ja siihen kohdistuvan tienpitäjän oikeuden. Tällaiseen alueeseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään entisestä tiealueesta.

#### 90 §

##### *Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet*

Mitä entiselle tiealueelle on tienpitoa varten rakennettu tai sijoitettu, siirtyy alueen omistajalle, jollei hankkeesta vastaava vie sitä pois vuoden kuluessa tien lakkaamisesta tai luovuta sitä muulle taholle. Tiesuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta yksityiseksi tieksi tai kaduksi ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita ja laitteita. Alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö sanottuun tarkoitukseen vaikeudu. Vastuu mainituista rakenteista ja laitteista siirtyy yksityisen tien tai kadun pitäjälle maantien lakatessa.

Jos lakkaavaa tai lakkautettavaa maantietä ei tarvita 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen, on tiesuunnitelmassa osoitettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen tiealueen palauttamiseksi ennalleen. Hankkeesta vastaavan tulee huolehtia näistä toimenpiteistä kustannuksellaan vuoden kuluessa tien lakkaamisesta.

Oikeus pitää tiealueelle 42 tai 42 a §:n nojalla sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyvä voimassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän myöntämän luvan tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle tehdyn ilmoituksen mukaisesti tiealueen siirtyessä uudelle omistajalle.

## 91 §

### *Entisen tiealueen siirtyminen*

Jollei 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 112 §:n 6 momentissa tarkoitettuja muihin tietarκοituksiin käytettyjä entisiä tiealueita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän lakkautettua alueen käytön 88 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakanut maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus.

Tiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin tien ajoradan tai ajoratojen muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Toisiinsa rajoittuvien kiinteistöjen välinen raja jatkuu tiealueella sen rajasta kohtisuoraan sanottua keskilinjaa vastaan. Edellä sanotun estämättä saadaan rajaa entisellä tiealueella käytäessä oikoa rajaa ja suorittaa muita kiinteistöjaotuksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastikemaata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen.

## 93 §

### *Entinen tiealue yksityisenä tienä*

Vaikka entisen maantien tiealue on siirtynyt viereisen kiinteistön omistajan tai kunnan omistukseen, saa muukin, joka tarvitsee aluetta yksityiseksi tieksi, käyttää sitä korvauksetta tienään, kunnes tieoikeutta koskevat kysymykset on käsitelty 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä tai 75 §:n 1 momentin mukaisessa maantietoimituksessa.

Edellä 92 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen alueiden käyttämistä yksityisenä tienä koskevat kysymykset käsitellään ja ratkaistaan yksityisistä teistä annetun lain mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus-Tienpitäjä vastaa 1 momentissa tarkoitettua entisen maantien kunnossapidosta maantien lakkaamista seuraavan kalenterivuoden lokakuun 1 päivään saakka.

Ennen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tienpitäjän kunnossapitovelvollisuuden päättymistä on maantietoimituksessa päätettävä entisen maantien kunnossapidosta tieosakasten kesken. Tarvittaessa siitä voidaan määrätä väliaikaisesti. Tällainen määräys lakkaa olemasta voimassa, kun maantietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kunnossapidosta päätettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty.

## 95 §

### *Liitännäisalueen lakkauttaminen*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä lakkauttaa liitännäisalueen, kun sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut tieoikeus.



Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentin mukainen muuna rekisteriyksikkönä kiinteistörekisteriin merkitty lakkautettu liitännäisalue on maantietoimituksessa määrättävä kuulumaan siihen kiinteistöön, josta se on otettu tietarkoituksiin tai, jollei sitä kiinteistöä enää ole, siihen tai niihin kiinteistöihin, joihin se alueellisesti parhaiten soveltuu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekin hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, on hyödynsaaja velvollinen korvaamaan **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tienpitäjälle** saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

#### 95 a §

##### *Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä** voi lakkauttaa maantietarkoituksiin tarpeettomia tiealueen osia. Tienpitäjän oikeus lakkautettuun tiealueen osaan lakkaa, kun lakkautuspäätös on tehty. **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Tienpitäjän** on haettava viipymättä maantietoimituksen pitämistä, kun tiealueen osa on lakkautettu. Tiealueen osan lakkauttamiseksi voidaan tarvittaessa laatia ja hyväksyä tiesuunnitelma.

Tienpitäjän omistama lakkautettu tiealueen osa siirretään maantietoimituksessa viereiseen kiinteistöön noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaissa lohkomisesta säädetään. Jos tiealueen osan lakkauttaminen on tullut vireille muun kuin **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan tai tienpitäjän** aloitteesta, vastaa vireille panija maantietoimituksen toimituskustannuksista. Tienpitäjän omistaman tiealueen osan lakkauttamisesta saadun hyödyn korvaamiseen sovelletaan, mitä 95 §:n 3 momentissa säädetään.

Lakkautetulle tiealueen osalle tienpitoa varten rakennettuun tai sijoitettuun sovelletaan, mitä 90 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tienpitäjällä on oikeus luovuttaa tienpitoon tarpeettomia tiealueen osia. Luovuttamiseen sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

#### 7 luku

### **Erinäiset säännökset**

#### 99 §

##### *Päätöksenteko*

Liikennevirasto tienpitäjänä hyväksyy yleissuunnitelmat ja tiesuunnitelmat. Jos kunta, **maakunta maakunnan liitto tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Valtion lupa- ja valvontavirasto** on suunnitelman olennaisista kohdista eri mieltä Liikenneviraston kanssa, asia on siirrettävä liikenne- ja viestintäministeriön ratkaistavaksi. Liikennevirasto voi erityisistä syistä muutenkin siirtää suunnitelman liikenne- ja viestintäministeriön hyväksyttäväksi.

#### 99 a §

##### *Maksut*

Tämän lain mukaisesta luvasta ja ilmoituksesta perittävästä maksusta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja sen nojalla

#### 99 b §

##### *Avustavien tehtävien siirtäminen*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus-Liikennevirasto** voi siirtää sopimuksella yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle tienpidon lupatehtäviin liittyviä avustavia maasto- ja neuvonta-tehtäviä.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoidellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

## 100 §

### *Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin*

Tienpitäjän ja **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tienpitoalueen maakuntien** on yhteistyössä varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin valmiussuunnittelulla sekä valmistelemalla etukäteen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa. Varautumisessa on otettava huomioon maantien liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut olosuhteet.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tienpitäjältä ja **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta maakunnilta** edellytettävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvien poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista.

## 100 a §

### *Liikenneviraston tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmä*

Liikenneviraston tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmällä on varmistettava kaikkien valta- ja kantateiden sekä vilkasliikenteisten seututeiden tienpitoon kuuluvien riskien hallinta.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on laadittava kirjallisesti. Siinä on oltava Liikenneviraston hyväksymä ja koko henkilökunnalle tiedoksi annettu turvallisuuspolitiikka, laadullisia ja määrällisiä tavoitteita turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä suunnitelmia ja toimintatapoja kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmässä on kiinnitettävä erityistä huomiota organisaation vastuunjakoon, organisaation kaikilla tasoilla tapahtuvaan valvontaan, henkilöstön osallistumiseen johtamisjärjestelmää koskevaan päätöksentekoon sekä turvallisuusjohtamisjärjestelmän jatkuvaan parantamiseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä turvallisuusjohtamisjärjestelmän sisällöstä.

## 100 b 15-e §

### *Tienpidon omavalvonta*

Tienpitäjän ja **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten laissa säädetty tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteillä ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** on huolehdittava siitä, että palvelun tuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palvelun tuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä maakunnan omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelman sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

#### 100 c b §

##### *Tienpidon viranomaisvalvonta*

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo 13, 13 a, 33, 100 ja 100 a §:n sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Liikenteen turvallisuusviraston on hoidettava valvontatehtävänsä tehokkaasti ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämishastasta ja teettämishastasta säädetään uhkasakkolaissa.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot niiltä, joiden oikeuksista ja velvollisuuksista tässä laissa säädetään tai jotka toimivat näiden lukuun.

#### 101 §

##### *Hallinnolliset pakkokeinot*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä tai maakunta voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, jatkamasta tai toistamasta lainvastaista menettelyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä tai maakunta voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, täyttämään velvollisuutensa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Tienpitäjä tai maakunta voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkasakkoon, teettämiseen ja keskeyttämiseen sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa säädetään.

Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella tienpitäjällä ja maakunnalla on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta tienpitäjää tai maakuntaa estetään toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai estetään 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua tutkimustyön suorittaminen, on poliisin annettava pyynnöstä virka-apua poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaisesti.

#### 101 a-15 p §

##### *Oikeus saada tietoja*

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella maakunnalla on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä tienpitäjälle ja maakunnalle tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella maakunnalla on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

## 102 §

### *Kustannusten periminen*

Jos **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella maakunnalla tai tienpitäjällä** on oikeus tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

## 103 §

### *Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti*

Tienpitäjä toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle maakunnalle**. Päätöksen tiedoksi antamiseksi **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maakunnan** on toimitettava päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka on ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa kuntalain (410/2015) mukaisesti julkaistaan. **Ilmoitettava päätöksen ja sen perusteena olevien asiakirjojen nähtäväksi asettamisesta siten kuin maakunnan ilmoitukset kunnassa maakuntalain mukaisesti julkaistaan.** Päätös ja asiakirjat on pidettävä **kunnassa maakunnassa** yleisesti nähtävinä 30 päivän ajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäville.

Tiesuunnitelman hyväksymispäätös, joka on merkitykseltään vähäinen, voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

## 104 §

### *Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille*

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Maakunnan** tulee lähettää yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti kuin päätös 103 §:n mukaisesti annetaan yleisesti tiedoksi.

Tienpitäjän on lähetettävä ilmoitus yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä **maakunnalle, kunnalle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle Valtion lupa- ja valvontavirastolle** sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

## 105 §

### *Muutoksenhaku*

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutoksenhausta maakunnan päätökseen säädetään maakuntalain 18 luvussa.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Tienpitäjän** päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 42 §:n 1 momentissa, 42 a ja 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa

tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, tiealue, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Kunnalla, **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla maakunnalla ja Valtion lupa- ja valvontavirastolla** on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan tai maakunnan alueelle taikka viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

## 107 §

### *Päätösten välitön täytäntöönpano*

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuin toisin määrää.

Päätöksessä, jonka **elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tienpitäjä** antaa 48 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

## 108 §

### *Kuuluttaminen*

Milloin tämän lain tai sen nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kieltö tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, **tulee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tiedottaa asiasta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava. toimivaltainen viranomainen saattaa asian tiedoksi julkisesti kuuluttamalla vähintään 30 päivän ajan siten kuin hallintolain 62 a §:ssä säädetään.**

## 108 a §

### *Maantierekisteri*

Tienpitäjän on pidettävä rekisteriä maanteistä. Rekisteriin on merkittävä:

1) onko maantie moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie;

2) tien liikenteellistä merkitystä kuvaava 4 §:ssä tarkoitettu luokitus; sekä

3) tien pituus kunnittain ja tien yleiseen liikenteeseen luovuttamispäivä sekä väyläomaisuuden hallinnan kannalta merkittävimmät tien tekniset ominaisuudet, varusteet ja laitteet.

**Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten Maakuntien** on toimitettava 1 momentin 3 kohdan kannalta tarpeelliset tiedot tienpitäjälle.

## 109 a §

## Poikkeuslupa

Liikennevirasto voi erityisestä syystä myöntää luvan poiketa antamastaan määräyksestä. Poikkeuslupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos se vaarantaa liikenneturvallisuutta tai aiheuttaa vaaraa tien liikenteelliselle tai tekniselle toimivuudelle.

Poikkeuslupaa on haettava ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Poikkeusluvan hakijan on esitettävä selvitys poikkeamisesta aiheutuvista riskeistä ja niiden hallitsemiseksi tarpeellisista keinoista. Liikennevirasto voi asettaa päätöksessään ehtoja ja rajoituksia turvallisuuden ja tien liikenteellisen tai teknisen toimivuuden varmistamiseksi.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämän lain nimikkeen muutos, 1 4, 6, 8 10, 13, 13 a §, 1 a luku, 15 q 15 s, 17, 19, 22, 32, 32 a, 33, 42, 53 a, 100, 100 a, 100 b ja 109 a § sekä 9 §:n kumoaminen tulevat kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 1 a luvussa maakunnille säädettyä toimivaltaa käyttää ennen 1 päivää tammikuuta 2020 ensin maakuntien väliaikainen valmistelutoimielin ja maakuntavaltuuston valitsemisen jälkeen maakuntavaltuusto ja sen asettama maakuntahallitus. Tämän lain 15 d §:n 4 momentissa säädetyn menettelyn sijaan mahdollisuus tutustua 15 d §:ssä tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä varataan ennen 1 päivää tammikuuta 2019 tiedottamalla asiasta yleisessä tietoverkossa.

Tämän lain 6 §:n ja 42 §:n 1 4 momentin mukaan tienpitäjälle kuuluvaa toimivaltaa käyttää 31 päivään joulukuuta 2019 elinkeinoelinkeino , liikenne ja ympäristökeskus. Tämän lain 99 b §:n mukaan Liikennevirastolle kuuluvaa toimivaltaa käyttää 31 päivään joulukuuta 2019 elinkeino , liikenne ja ympäristökeskus. Tämän lain 15 q 15 s, 32 ja 100 §:n mukaan maakunnalle kuuluvaa toimivaltaa käyttää 31 päivään joulukuuta 2019 elinkeino , liikenne ja ympäristökeskus.

Yleissuunnitelmaan, tiesuunnitelmaan ja tiehankkeeseen, joiden laatiminen on kesken tai rakentaminen on aloitettu tämän lain 13, 13 a, 15 e, 15 f q 15 h s, 19, 22, ja 33 ja 100 b §:n voimaan tullessa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Sopimuksiin, jotka Liikennevirasto ja elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on solminut ulkopuolisen palveluntarjoajan kanssa ennen tämän lain 13, 13 a, 15 e, 15 f q 15 h s, 19, 22, ja 33 ja 100 b §:n voimaan tuloa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä

---

## 13.

# Laki

## ratalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
kumotaan ratalain (110/2007) 6, 25 a, 43 a ja 89 a §, sellaisina kuin niistä ovat 25 a, 43 a ja 89 a § laissa 567/2016, sekä  
muutetaan 3–5, 8–10, 12, 15, 22, 25, 25 a, 28, 28 a, 28 c, ja 43 a, 69, 79, 91, 92 ja 95 §, sellaisina kuin niistä ovat 3, 10, 25 a, 28 a, 28 c, 43 a, 92 ja 95 laissa 567/2016, ja 8, ja 22, 79 ja 91 § osaksi laissa 1243/2009, 28 § laissa 1243/2009 ja 69 § laissa 1629/2015, seuraavasti:

### 3 §

#### Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *rautatiellä* yksi- tai useampiraiteista rataa sekä rautatiealuetta ja sillä olevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita, joita tarvitaan liikenteen hoitamiseksi ja turvaamiseksi sekä kaikkea näihin liittyvää toimintaa varten;
- 2) *rautatiealueella* aluetta, joka tarvitaan rataa, rata-aluetta, rakennuksia ja laitteita sekä liikenteen hoitamista sekä kaikkea näihin liittyvää toimintaa varten, ja tarpeellisia rautatieliikenteen palvelualueita;
- 3) *rautatieliikenteen palvelualueella* rautatieliikenteen palvelutoimintojen välittömästi tarvitsemia alueita;
- 4) *näkemäalueella* tasoristeyksessä aluetta, jolta on esteetön näkyvyys radalle;
- 5) *liitäntäalueella* radanpidossa tarvittavaa maa-aineksen otto- tai sijoittamispaikkaa tai radanpidossa tarpeelliselle laitteistolle varattua aluetta;
- 6) *suoja-alueella* rautatiealueen ulkopuolista aluetta, joka tarvitaan edistämään radan turvallista käyttöä;
- 7) *radanpidolla* rautatien ja siihen liittyvän kiinteän omaisuuden suunnittelua, hankintaa, rakentamista, hallintaa ja kunnossapitoa sekä olemassa olevan rautatien parantamista;
- 8) *rakentamisella* uuden rautatien rakentamista ja olemassa olevan rautatien parantamista;
- 9) *rataverkolla* Liikenneviraston hallinnassa olevia valtion omistamia rautateitä ja TEN-verkolla niitä rautateitä, jotka kuuluvat unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1315/2013 tarkoitettuihin ydinverkkoon tai kattavaan verkkoon;
- 10) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Liikenneviraston hallinnoimaa rautatietä, jolla on liityntä rataverkkoon;
- 11) *tiellä* yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962) tarkoitettuja yksityisiä teitä sekä muita yksityisiä teitä, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) tarkoitettuja maanteitä sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja katuja;
- 12) *tienpitäjällä* yksityisistä teistä annetussa laissa tarkoitettuja tieosakkaita yhteisesti tai tiekuntaa, milloin sellainen on perustettu, tai kiinteistön omistajaa taikka maantielain 11 §:n 1 momentin mukaista tienpitoviranomaista tai kuntaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kadunpidon järjestämisestä vastaavana;
- 13) *liikenteenohjauslaitteella* liikennevaloja, liikennemerkkejä, sulku- ja varoituslaitteita sekä tiemerkintöjä.

Kiinteistöön rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa määräala ja kiinteistöjen yhteinen alue.

#### 4 §

##### *Rautateiden luokitus*

Rautateiden runkoverkko koostuu nopean henkilöliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen radoista, joilla on valtakunnallista merkitystä ja jotka palvelevat lisäksi maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Runkoverkon tulee tarjota mahdollisuus sekä nopean henkilöliikenteen että tehokkaan tavaraliikenteen harjoittamiseen.

Muu rataverkko koostuu henkilö- ja tavaraliikenteen radoista, jotka täydentävät runkoverkkoa.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään siitä, mitkä radat kuuluvat rautateiden runkoverkkoon. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset rautateiden runkoverkon palvelutasosta koskien välityskykyä, toimivuutta, nopeutta, akselipainoja sekä muita palvelutasoon vaikuttavia tekijöitä.

#### 5 §

##### *Radanpitoa koskevat yleiset vaatimukset*

Rataverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettävä ja siihen investoitava siten, että edistetään:

- 1) valtakunnallisen liikennejärjestelmäsunnitelman tavoitteita;
- 2) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista ja alueiden kehittämistä sekä maankäytön suunnittelussa yhdyskuntarakenteelle ja ympäristölle asetettavien tavoitteiden toteuttamista ja alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuutta;
- 3) liikenteen päästöjen vähentämistä; sekä
- 4) tiedon ja digitaalisuuden hyödyntämismahdollisuuksia, liikenteen automaatiota ja liikenteen palveluiden kehittämisen edellytyksiä.

Rautatiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa rautatien liikenteellinen merkitys huomioiden siten, että:

- 1) rataverkko tarjoaa yhteydet turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen maan eri alueiden välillä ottaen huomioon esteettömät yhteydet, eri väestöryhmien liikkumistarpeet sekä eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet;
- 2) rataverkko luo edellytyksiä monitoimijaympäristön kehittämiseksi niin, että rautatieliikenteen harjoittajilla on yhtäläiset edellytykset tarjota palveluita rataverkolla;
- 3) rataverkon ja rautatieliikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja luonnonvarojen käyttöä säästeliäästi;
- 4) radanpito ei tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii;
- 5) rautatiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia, rautatieliikenteen ja muun liikenteen kannalta mahdollisimman turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti;
- 6) huomioidaan alueen nykyinen ja suunniteltu maankäyttö;
- 7) rautateitä ja niiden kunnossapitoa koskevat tiedot ovat ajantasaiset ja käytettävissä; sekä
- 8) rautatiet ja niihin liittyvä digitaalinen infrastruktuuri on yhteentoimiva muun liikenneverkon sekä siihen liittyvän digitaalisen infrastruktuurin kanssa.

Rautateitä rakennetaan liikenteen tai turvallisuuden edellyttämän yleisen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi tai maankäytön sitä edellyttäessä. Uusi rautatie voidaan rakentaa, jos olemassa oleva rataverkko ei täytä enää liikenteen tai alueidenkäytön tarpeita eikä rataosuuden parantamisella tai muutoin liikennejärjestelmää kehittämällä voida tarkoituksenmukaisesti tyydyttää näitä tarpeita taikka poistaa tai riittävästi vähentää liikenteestä aiheutuvia haittoja. Rautatietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat radan rakennetta ja varusteita sekä taseisteyksessä käytettävien liikenteenohjauslaitteiden käyttöä.



## 8 §

### *Yleistä rautatien suunnittelusta*

Yleissuunnitelmat ja ratasuunnitelmat koskevat rautateiden rakentamishankkeita siten kuin tässä luvussa säädetään.

Suunnitelmia tehtäessä radanpitäjä toimii yhteistyössä **maakuntien, kuntien ja maakunnan liit-  
tojen, kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä** muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyt-  
tötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, **maakunnalliseen alucelli-  
seen** liikennejärjestelmäsuunnitelmaan sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun.

## 9 §

### *Tutkimusoikeus*

**Kun radanpitäjä on päättänyt aloittaa yleis- tai ratasuunnitelman laatimisen, sillä on oikeus  
tehdä tutkimustöitä suunnittelualueeseen kuuluvalla kiinteistöllä. Tässä tarkoituksessa saadaan  
tässä pykälässä tarkoitetulla kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus  
tai maaperän tutkimus taikka muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen  
saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omista-  
jalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.**

**Suunnitelman laatimisesta sekä siihen liittyvien tutkimusten aloittamisesta on ilmoitettava  
kunnalle sekä kuuluttamalla asiasta niin kuin maakunnan ilmoitukset maakuntalain (/) mukaan  
julkaistaan tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 22 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille  
ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiasta.**

## 10 §

### *Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu*

**Rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua maan-  
käyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja  
suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana  
oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis-  
tai ratasuunnitelman laatimiseksi.**

**Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huo-  
mioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.**

**Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan olemassa olevan rautatien rakentamista  
koskeva yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma laatia, jos hankkeen luonne huomioon ottaen suun-  
nitelman suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan riittävästi selvittää yhteistyössä liikennevi-  
ranomaisten, maakunnan ja kunnan kanssa.**

**Yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeus-  
vaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asema-  
kaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Ratasuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa ase-  
makaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomis-  
tajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.**

**Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa  
(1096/1996) ja sen nojalla säädetään.**

## 12 §

### *Yleissuunnitelman sisältö*

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehdoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuteen, maankäyttöön, kiinteistö-rakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitel-massa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentä-miseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejär-jestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitel-man ja alueellisen maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet.

## 15 §

### **Ratasuunnitelman sisältö-Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu**

Rautatien rakentamista koskevassa ratasuunnitelmassa on osoitettava rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus niin, että vaikutukset voidaan riittävästi arvioida ja rautatie voidaan merkitä maastoon. Ratasuunnitelmassa osoitetaan suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai junaliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunni-telmasta tulee käydä ilmi radan 37 §:n 1 momentissa tarkoitettujen suoja-alueet ja 38 §:n 1 mo-mentissa tarkoitettujen tasoristeysten näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta radan myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien rakentamisen kustannuksista.

Jos rautatie rakennetaan uuteen paikkaan ja vanha rautatie jää vanhan suunnan osalta edelleen radaksi taikka käytettäväksi muihin radanpitotarkoituksiin, on siitä määrättävä ratasuunnitel-massa.

Ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjes-telmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitel-man ja alueellisen maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Selvitys ei kui-tenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa val-takunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen maakunnallisen liikennejärjestel-mäsuunnitelman tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty.

## 22 §

### *Vuorovaikutus*

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on kunnalle, kiinteistön omistajille ja muille asianosai-sille sekä niille, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuk-sia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä on 1 momentissa tarkoitetuille tahoille varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa kunnan maakunnan tulee pitää yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava kunnalle maakunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Maakunnan on va-rattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu, mahdollisuus lausua muistutuksista. Kunnan Maakunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vas-taan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät radanpitäjälle. Suunnitelman näh-täväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on kunnan maakunnan kuulu-tettava niin kuin kunnalliset maakunnan ilmoitukset asianomaisessa kunnassa maakuntalain mukaan julkaistaan. Ilmoitus on aina julkaistava vähintään yhdessä vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Radanpitäjän on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman näh-

täväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Radanpitäjän on ilmoitettava perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. Radanpitäjän on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuskentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Radanpitäjän perusteltu kannanotto ilmoitetaan suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Radanpitäjän on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto **Valtion lupa- ja valvontavirastolta sekä niiltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakunnan liitoilta maakunnilta** ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Radanpitäjän on pyydettävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

## 25 §

### *Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen*

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja ratasuunnitelmasta.

Hyväksytystä ratasuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja radanpitäjä rakentamisen yhteydessä harkitsee poikkeamisen tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi.

## 25 a §

### *Tasoristeyksiä koskevat ratasuunnitelmat*

**Liikenneviraston lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman ja siihen sovelletaan tällöin, mitä tässä luvussa säädetään radanpitäjästä.**

## 28 §

### *Suunnitelmien hyväksyminen*

**Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy rautatien lakkauttamista koskevat rata-suunnitelmat, jotka koskevat rautatien lakkauttamista muulloin kuin rautatien rakentamisen yhteydessä. Muut ratasuunnitelmat ja yleissuunnitelmat hyväksyy Liikennevirasto. Jos kunta, maakunta tai Valtion lupa- ja valvontavirasto on suunnitelman olennaisista kohdista eri mieltä Liikenneviraston kanssa, on asia siirrettävä liikenne- ja viestintäministeriön ratkaistavaksi. Liikennevirasto voi erityisistä syistä muutoinkin siirtää suunnitelman liikenne- ja viestintäministeriön hyväksyttäväksi.**

## 28 a §

### *Lupa tasoristeyksen rakentamiseen ja siirtämiseen*

Uuden tasoristeyksen saa rakentaa vain runkoverkon ja TEN-verkon ulkopuoliselle rataverkolle. Erityisistä syistä saa uuden tasoristeyksen rakentaa runkoverkon ja TEN-verkon sellaiselle rataosalle, jolla radan suurin sallittu nopeus on pysyvästi enintään 50 kilometriä tunnissa. Runkoverkolla ja TEN-verkolla olevan tasoristeyksen paikkaa voidaan siirtää, jos siirrolla voidaan merkittävästi parantaa tasoristeyksen turvallisuutta taikka muusta erityisestä syystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tasoristeyksen rakentamiseen tai siirtämiseen on oltava radanpitäjän lupa. Tarvittaessa lupa voi olla määräaikainen. Radanpitäjä voi antaa teknisiä määräyksiä lupahakemuksen sisällöstä. Lupa voidaan myöntää tienpitäjälle, jos se on tarpeen välttämätöntä kulkuyhteyttä varten ja tasoristeyksen turvallisuus varmistetaan turvalaitteilla tai muilla järjestelyillä. Lupaa ei tarvita, jos tasoristeys sisältyy maantielain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan.

Jos tasoristeyksen käyttö lisääntyy merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, tienpitäjän on haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava radanpitäjän lupa.

Työnaikaista tarvetta varten tai muusta erityisestä syystä radanpitäjä voi myöntää luvan tilapäisen tasoristeyksen rakentamiseen, jos siitä ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Tilapäiseen tasoristeykseen sovelletaan, mitä jäljempänä 28 b ja 28 d §:ssä säädetään.

Radanpitäjä voi liittää lupapäätökseen tasoristeyksen rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeykseen liittyvää tietä koskevia ehtoja.

Ennen tasoristeysluvan myöntämistä radanpitäjän on kuultava niitä rautatieliikenteen harjoittajia, jotka liikennöivät kyseisellä rataosuudella.

## 28 c §

### *Lupa rautatien ylittämiseen*

Radanpitäjä voi myöntää luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla vain runkoverkon ja TEN-verkon ulkopuoliselle rataosalle. Erityisistä syistä voidaan ylityslupa myöntää runkoverkon ja TEN-verkolla olevan tasoristeyksen yhteyteen.

Ylityslupa voidaan myöntää vain, jos lupaehdoin varmistetaan, että maastoajoneuvon käyttö ei vahingoita rataa tai rautatiealueen rakenteiden toimivuutta, häiritse radanpitoa eikä vaaranna liikenneturvallisuutta. Tarvittaessa ylityslupa voidaan myöntää määräaikaisena.

Radanpitäjä voi myöntää poliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle maastossa tapahtuvien valvontatehtävien vuoksi määräajaksi luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla myös muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla rataosalla luvassa tarkemmin määritellyin ehdoin.

Tässä pykälässä tarkoitettuun tasoristeykseen ja ylityslupaan sovelletaan, mitä 18 §:n 4 momentissa, 28 a §:n 3, 5 ja 6 momentissa sekä 28 b §:ssä säädetään.

## 43 a §

### *Puhevallasta ratatoimituksessa*

Mitä tässä luvussa säädetään radanpitäjästä ratatoimituksen tai yksityistietoimituksen hakijana ja puhevallan käyttäjänä ratatoimituksessa, koskee myös toimivaltaista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta rataverkkoa koskevissa asioissa.

## 69 §

### *Korvausten maksaminen ja korko*

Radanpitäjän suoritettavaksi määrättyt ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen radanpitäjälle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää radanpitäjän maksettaviksi määräytyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa radanpitäjältä korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 46 §:ssä tarkoitettusta haltuunotosta lukien, jollei 46 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 65 §:ssä mainituissa tapauksissa kyseisen ratatoimituksen loppukokouksen ajankohdasta lukien. Tilusjärjestelyn johdosta määrätyle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Ratatoimituksessa ja 43 §:n 3 momentin mukaisessa yksityistietoimituksessa radanpitäjän maksettavaksi määrätyle korvaukset sekä edellä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa radanpitäjä. Yksityisraidetta koskevat korvaukset maksaa rautatien omistaja tai haltija.

#### 79 §

##### *Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä*

Liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Liikenneviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos:

- 1) rautatietä ei enää käytetä rautatieliikenteen harjoittamiseen, radanpitoon liittyvään liikennöintiin eikä muihin liikenteen tarpeisiin;
- 2) rautatielle ei ole odotettavissa 1 kohdassa mainittua käyttöä;
- 3) rautatiellä ei ole käyttöä yksityisraiteena; ja
- 4) alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Liikenneviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos rautatien liikenne on vähäistä eikä rautatietä ole taloudellisesti kannattavaa pitää valtion varoilla turvallisesti liikennöitävässä, 29 tai 30 §:ssä tarkoitettussa kunnossa ja jos alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Liikenne- ja viestintäministeriön tulee ennen tässä pykälässä tarkoitettua päätöksen tekemistä kuulla tarvittaessa asianomaisia ministeriöitä, maakuntia ja kuntia.

#### 91 §

##### *Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille*

Radanpitäjän tulee lähettää yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti, kun päätös annetaan 90 §:n mukaisesti yleisesti tiedoksi.

Radanpitäjän on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus maakunnalle, kunnalle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

#### 92 §

##### *Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Radanpitäjän päätöksestä 18 §:n 4 momentissa ja 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys sijaitsee, sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maakunnalla, Valtion lupa- ja valvontavirastolla ja kunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat maakunnan tai kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

## 95 §

### *Kuuluttaminen*

Milloin tämän lain nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kieltö tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, toimivaltainen viranomainen saattaa asian tiedoksi julkisesti kuuluttamalla vähintään 30 päivän ajan siten kuin hallintolain 62 a §:ssä säädetään.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Tämän lain 3-5, 8, 12, 25, 28 a ja 28 e § sekä 6, 25 a ja 43 a §:n kumoaminen tulevat kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20

Liikenneviraston lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman laadinnasta ja siihen sovelletaan tällöin, mitä 2 luvussa säädetään rataverkon haltijasta. Tämä toimivalta päättyy 31 päivänä joulukuuta 2019.

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi käyttää lain 43 a §:ssä tarkoitettua puhevaltaa valtion rataverkkoa koskevissa asioissa 31 päivään joulukuuta 2019.

Yleissuunnitelmaan, ratasuunnitelmaan ja ratahankkeeseen, joiden laatiminen on kesken tai rakentaminen on aloitettu tämän lain 5, 8, 12 ja 15 §:n voimaan tullessa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Sopimuksiin, jotka Liikennevirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on solminut ulkopuolisen palveluntarjoajan kanssa ennen tämän lain 5, 8, 12 ja 15 §:n voimaan tuloa, sovelletaan mainittujen säännösten voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.